

Božič 1916.

Stoletja so minula, odkar je zažarela v betlehemske hlevu ljubezni zvezda.

Paganski svet je zgrudil pred njo se na kolena, sovražil jo je divje, pripel na križ krvavi, da satana sovraštvo podjarmilo bi svet . . .

Pa v betlehemske hlevu rodilo ni se dete, ki z mečem mu predreti zamogli srce bi.

Ljubezen je nesmrtna, iz groba se dviguje, trinogi in verige izvajajo le smeh ji, in v gladi je močnejša, in v bedi je krepkejša, in večna je, božanska ljubezen . . .

Ne plaši nas vsa blaznost, človeštva divji ples, pregazimo potoke še tople krvi srčne, ovenčamo koščene roke vseh mučnikov, poljubimo mrtvaške glave v upanju večnem . . .

Kaj bi se bali? Ljubav, neskončna in nezmerana se porodila je, — odrešila človeštvo, in rešila iz vojne, iz solz in groze bo nas — — —

L. K.

„Trgovcev se tiče, ozirati se na vzajemno izmenjavo stvari. Kakor pa pravi Aristotel (1. Pol. 5 in 6), obstoji dvojna vrsta izmenjave: ena je primerna naravi in potrebna. V njenem področju se eno stvar proti drugi izmenja ali pa stvar proti denarju za najpotrebnejše življenske potrebe. Taka izmenjava ne briga toliko trgovce, marveč državne modrijane in predstojnike dotičnih občin, ki morajo zato skrbeti, da dobita država ali družina najpotrebnejše. Druga izmenjava se razteguje na stvari proti drugim stvarim ali proti denarju zaradi dobička, ne zaradi življenske potrebe. Ta način izmenjave se tiče v pravem smislu trgovcev.“

Prvi način izmenjave je hvalevreden, ker služi naravni življenski potrebi. Drugo se obsoja in sicer po pravici, v kolikor, sama ob sebi ogledana, služi le pohlepnosti po dobičku, katera gre v nekončnost in noče ničesar od zaključka vedeti.

Potemtakem ne vsebuje kupčijstvo nobene čednosti, v kolikor nima v svojem bistvu primerne ali potrebne namena. Čeprav pa dobiček v svojem bistvu ne izreče nobene čednosti ali potrebe, vendar ne vsebuje sam ob sebi tudi ničesar grešnega ali čednost brančega. Torej ne stoji ničesar temu nasproti, da se ozira dobiček na kakšni čednosti primerni ali potrebni namen, s čemur postaje kupčijstvo nekaj dovoljenega; kakor, ako kdo zmerni dobiček, ki ga doseže, za življenje svoje družine ali za podporo revnih uporablja; ali ako se kdo s trgovino peča zaradi blagra skupnosti, da ne primanjkuje življenskih potrebščin, da torej ne smatra dobiček kot namen, marveč kot plačilo za njegov uporabljeni trud.“

(Tako mnenje je imel sveti Tomaž! Dobro bi bilo, ako bi gotovi ljudje, ki znajo ogromne dobičke delati, ki pa vendar ob vsaki priliki licemersko svoje katoličanstvo proglašajo, spise sv. Tomaža natančno čitati. Razumeli bi potem, da je prava katoliška morala vsa drugačna nego — morala njih njih denarnega žaklja! Op. ur.)

Pogosto nastopanje prsnih bolečin pri mnogih osebah je posledica tega, da se prsa vedno zapira pred svežim zrakom. Take bolečine se označuje opravičeno „boleznj oblike“. Ako bi bila prsa opetovano neoblečena, bila bi cirkulacija krvi živahnjša in bi bolečine kar ne dopuščala. Brez dvoma so tudi pri neoblečeno živežih narodnih prsne bolečine redkejše. Da se otjenje prs povzroči, priporoča se vsakdanje masaže zgornjega trupla s Fellerjevimi bolečin odpravljajočim rastlinskim esencišnim fluidom z zn. „Elsa-fluid“. Ta oživilja cirkulacijo krvi in otrja proti menjavi temperature. Taka umivanja z „Elsa-fluidom“ učinkujejo pri osebah, ki imajo večkrat prsne bolečine, blagodejno. Predvojnne cene: 12 steklenic tega dobrega domačega sredstva pošilja povsod franco za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 241 (Hrvatsko). Priporoča se, naročiti obenem Fellerjeve mlo odvajalne Rhabarbarakroglice z zn. „Elsa-kroglice“, 6 škatlic za 4 K 40 vin. franco. Ta dva izbora domača sredstva bila sta na mnogostevilih razstavah preimrana in s tisočermi zahvalnimi pismi čaščena ter sta vedno zanesljiva. Vedno naj bi bila v hiši. 501 (1)

Dobiček in korist v katoliški morali.

V pred kratkim izišlem zvezku „Mitteilungen der wirtschaftlichen Abteilung der Kriegsgetreideverkehrsanstalt“ se opozarja opravičeno na globokoumno naziranje vprašanja dobička, ki se ga najde že pri svetemu Tomažu aquinskemu.

Sv. Tomaž iz Aquine (1125—1274) pravi v svoji „Theologische Summa“ (nemška izdaja od dra. C. M. Schneider, Regensburg, 1888) VII; 77, I. in IV.:

„Nobena stvar se ne sme po višji ceni prodajati, nego zahteva to njena vrednost.“

„V nakupu in razprodaji je objektivna enakost (Gleichmaß) v primernih stvareh odločilna; v na koristi temeljočem prijateljstvu enakost koristi. Tu se mora dati torej primerno dobljeni koristi nadomestilo; v nakupu in razprodaji primerno objektivni vrednosti dotičnih stvari.“

„Proti pravičnosti je, nakupiti kakšno stvar pod njeno vrednostjo in jo prodati čez njeno vrednost.“

Podreja svinj s krmsko peso.

C. kr. deželno kulturni inšpektorat v Gradcu opozarja na sledeče nasvete o podreji svinj profesorja Franca Lehmann iz Göttingen, ki piše:

V prihodnji zimi je glavna naloga kmetovalcev, oddati toliko podrejenih svinj, kolikor je le mogoče. Ker ne manjka mladih ščetinarjev, gre le sedaj zato, da se prav uporabijo razpoložljiva krmila.

Krompiri hodi v letošnjem letu le toliko v poštev, kolikor ni pripraven za na mizo. Polno vredno nadomestilo za krompir je pesa in sicer podzemeljca, kakortudi navadna krmska pesa.

S tako peso so se izvršili v kmetijski poskusni postaji Göttingen podrejni poskusi. Celo mlade svinje srednje žive teže s 40 kg žrejo tolike množine pese, da

pokrijejo 70 odstotkov redilnih snovih, ki jih sploh potrebujejo. Dosegli so se na ta način najvišji prirastki žive teže. Proti koncu podreje žrejo ščetinarji razmeroma manj pese. Vkljub temu pa je posamezna žival pojedla še na dan skoro 12 kg pese in na ta način pokrila 67 odstotkov vseh redilnih snovih, ki jih potrebuje.

Uspah pa se doseže, ako se pri krmiljenju izpolnijo gotovi pogoji:

1. Pesa se mora skuhati ali spariti.

2. Voda, ki nastane pri kuhi ali parjenju, se mora tudi skrmiti. To je razlika nasproti parjenju krompirja, kjer moramo vodo zmiraj ocediti.

Oparjeno in zmekčano peso moramo primešati drugemu dodatnemu krmilu.

4. Primešanega krmila dobi vsaka svinja $\frac{3}{4}$, do 1 kg na dan. Ako obstoji ta primes do ene tretjine iz močnega krmila, bogatega beljakovin, n. pr. ribje moke, moke iz mrhovin ali suhih tropin in do 2 tretjini iz zdrobljenega zrnja ali otrobov, dosežemo gotovo najboljšo podrejo uspehe; toraj iz začetka prirastek 500 g, h koncu podreje 700 g in še več.

Ako pa imamo le otrobe ali zdrobljeno zrnje in nobenega krmila, ki bi vsebovalo več beljakovin, potem se priporoča podrejo, razdeliti v dve dobi, in sicer:

a) Prvo podrejo za dobo 4 do 5 mesecev. Peso, krmo z deteljo ali raznovrstno krmo in sicer na 100 kg pese približno 5 kg sena, slednje narezano ali pa kot zdrob. Priporoča se, opariti seno obenem s peso. Doseči moramo pri vsakem živčetu prirastek 10 do 12 kg. Le v primeru, da tega ne dosežemo, dodamo malo zdrobljenega zrnja ali otrobov.

b) Ko so svinje takorekoč pripravljene za podrejo, spitamo jih v trimesečni podreji za nož. Krmimo jim $\frac{1}{2}$ kg zdrobljenega zrnja ali otrobov kot primes; razvnetega pa oparjene pese toliko, da se nažrejo do sitosti. Lističje detelje, kojega dobimo pri mlativni detelji do 40 odstotkov, je polno vredno nadomestilo za otrobe.

Le ti dve vrsti podreje nas dovedeta do cilja. Svarimo kmetovalce pred naglo podrejo z zdrobljenim zrnjem samim, toraj brez primesij, bogatih beljakovin, kajti s tem bi le trtili zrnje.

Zmès.

V podukin za kratek čas.

Cene žita in moke. Prezvezna cena za pšenico letošnje žetve znašala je, kakor znano, 39 K, za rž 31 K; po 15. decembru pa je postala cena za pšenico 35 K, za rž pa 29 K. Cene moke na Dunaju menjajo med 67 h in 1 K 20 h; znašajo torej v srednjem 164 do 200% vrednosti surovega pridelka, kakor se gre ravno za pšenico ali rž. In celo ta napetost ostaja daleč za resničnostjo, kajti za povprečno ceno 93 h se pač težko moko dobi, ki bi bila podobna oni moki, kakor smo jo bili v navadnih časih navajeni. Po 15. decembru se je ta razlika cen med moko in žitom še povešala. Leta 1913, torej pred vojno, koštalo je 100 kil pšenice na Dunaju 21 K, povprečna cena za moko pa je bila v mali razprodaji 27.5 h za kilo. Napetost znašala je torej 30%! Velikansko povišanje napetosti med vojno se vsled povišanih stroškov ne more opravičiti. Kajti v zadnji seji pomožnega sveta vojnno-žitnega prometnega zavoda se je dognalo, da znašajo ti troški le 13.9 h pri centu. Tudi troški mletja niso mnogo višji nego v času miru. Treba bi bilo torej

Cesarjev pogreb.

V predzadnji številki smo podali natančno poročilo o žalovnih priredbah ob priliki pogreba pokojnega našega cesarja Franc Jožefa. Čeprav par tednov pozneje, prinašamo danes eno sliko iz pogrebnih priredb. Naša slika kaže v ospredju novega cesarja Karla I. v spremstvu cesarice Čite; med njima pa koraka njuni sinček, sedanji naš prestolonaslednik. Za njima vidimo ostale vladarje prijateljskih držav in njihovih zastopnike ter prestolonaslednike, ki so se pogreba udeležili. Žalovnega voza s cesarjevo krsto na naši sliki ni videti.

Die Beisetzung Kaiser Franz Josephs in Wien.

11681

pojasniti, kateri vzroki so pravzaprav povzročili ogromno napetost med cenami žitja in moke!

V Innsbrucku je magistrat razveljavil dosedanjo odredbo, kateri se v pondeljkih in sredo ne sme mesa vživati. Dan brez mesa ostane tam torej le še petek. Vzrok te nove odredbe so ugodne razmere v zalogah mesa.

49.000 kron zlatega denarja v postelji. V Tollensteinu pri Warnsdorfu na Češkem umrla je neka veleposestnica. V njeni postelji so našli 15 kilogramov nemškega in avstrijskega zlatega denarja ter ravno toliko srebrnega denarja. Ena kila denarnega zlata ima 3280 kron vrednosti.

Srebrni denar se je na Ogrskem po smrti cesarja Franca Jožefa nakrat v velikih množinah v prometu pojavil. Ljudje, ki so srebrni denar zbirali in skrivali, imajo namreč mnenje, da bo ta denar svojo vrednost izgubil, ker nosi sliko pokojnega cesarja. Tudi pri nas se opazuje take stvari; nekateri ljudje si ravno ne puste ničesar dopovedati. K večjem kakšnemu sleparju verujejo, dokler jih ne opehari.

Bogati mesarji v Chicagu. Veliki razpošiljevalci mesa v Chicagu so v preteklem upravnem letu ogromno povišanje svojih dohodkov in velikanske dobičke dosegli. Firma Swift & comp. imela je v tem času prometa za 600 milijonov dolarjev, t. j. za okroglo 2 milijona na dan in je s tem povišala svoj promet za 20% napram letu 1912. Firma Armour & comp., ki je imela leta 1912 samo 285, leta 1915 pa 425 milijonov dolarjev, je v tekočem letu spravila v promet 500 milijonov dolarjev.

Prepovedani časopisi v Avstriji. V Avstriji se je uradno vstavilo in z uradnimi sklepi od aprila do julija 1916 prepovedalo skupno 105 časopisov i. s. 78 čeških, 13 italijanskih, 8 nemških, 1 francoski, 1 rusinski, 1 angleški in 1 hebrejski časopis. Pošti debit pa se je v tem času 6 inozemskim listom odtegnilo.

Milijonar kot državni slepar. V mestu Zürichu umrl je pred kratkim bogati meščan Bodmer, ki je v življenju plačeval davke za 6 in pol milijona frankov premoženja. Po njegovi smrti so ga močno hvalili, ker je v razne dobrodelne namene lepe svote zapustil. Ker je zapustil tudi nekega nedoletnega dediča, morala se je oblast za dedščino pobrigati; našla je, da znaša resnično premoženje pokojnika 22 milijonov frankov. Plemeniti pokojnik plačeval je torej v svojem življenju le za eno tretino svojega premoženja davke

in je torej skozi dolga leta državo in mesto za davke osleparil. Zdaj je zamoglo mesto Zürich še naknadnega davka za 1,300.000 frankov, Kanton pa državnega davka za 800.000 frankov dvigniti. Tudi država sama bo zahtevala še primerni vojni davek. Takih „plemenitih“ ljudi je še dosti na božjem svetu. Ako bi vse svoje premoženje pravilno navedli in predpisane davke pošteno plačevali, potem bi se pokazalo, da je narodno premoženje mnogo višje, nego se zdaj sodi.

Krt uničil 30.000 rubljev. V Grojecu na ruskem Poljskem je neki kmet vsled vojnih dogodkov iz strahu, da mu kdo opleni premoženje, dal 30.000 rubljev v neki lonec, katerega je potem v vrtu zakopal. Ko so postale razmere mirnejše, izkopal je kmet zopet lonec. V njem pa je našel le še nekaj kosov papirnega denarja in poginjenega krta, ki je denar zglodal in vsled strupenih barv papirja poginil.

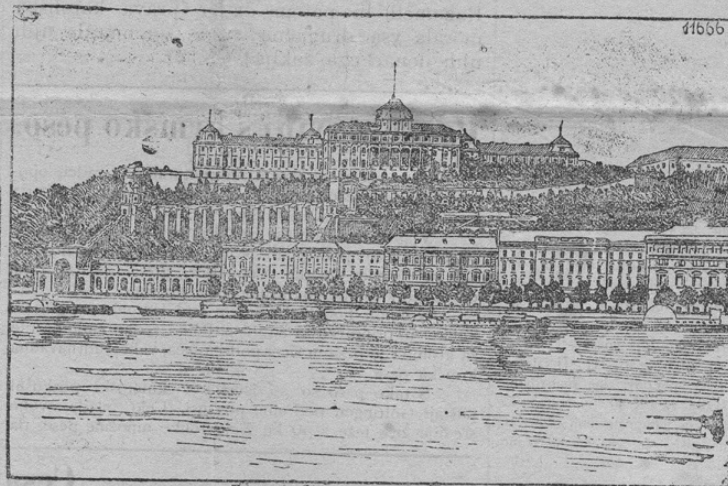
Izginjena krona. Poljska kraljevska krona iz leta 1024, nadalje kraljevski meč in kraljevska sulica so izginili leta 1792 pri obleganju Krakove. Kje so skriti, vedo baje samo trije Poljaki, ki pa hočejo to šele tedaj povedati, kadar se zgodi kronanje v neodvisni poljski kraljevini.

Spanje vojakov vsled utrujenosti. Vsled telesne in duševne prenapetosti se kažejo mnogokrat čudoviti pojavi utrujenosti. Ameriški zdravnik Crille jih je opazoval na francoski fronti. Pri napornih marših umikanja pred zmagovitimi Nemci, ko je nemško poveljništvo odredilo navadno marširanje, so francoski vojaki čutili veliko bolj potrebo bedeti. Utrujeni vojaki so enostavno spali med maršom. Utrujenost je povzročila počasnejši tempo, ki

se je moglo pridržati tudi med spanjem. Pri kratkih odmorih marša so vojaki še trdneje zaspali. Spali so, ko so tavalili po vodi in blatu, ko so bili lačni; spali so celo takrat, ko so bili ranjeni. V spanju so hodili skozi vasi, in ako je kdo smrčal, so ga prebudili njegovi tovariši. Nekateri so v spanju padli v vodo ali v globoke jame; taki so bili vjeti. Kanonirji, ki so spali na svojih konjih, so v spanju skoraj vsi svoje kape izgubili. Proti spanju le pač nikdo ne more braniti. Neki zdravnik ameriške ambulance je videl v lazaretu na lastne oči, kako trdno more biti tako vojaško spanje. Vladala je mrtvaška tišina, ko je stopil v vojaško bolnišnico. Povsod so bili položeni težko ranjeni na tla, ki so bila s slamo pokrita. Toda nikjer se ni čul kak glas ječanja ali vzdihovanja. Vsi ranjeni so namreč ležali v težkem spanju. Ti ranjeni sanjajo skoraj vedno. Bašejo puške, čujejo eksplozije granat in drviijo v boj na bajonete... Ubogi, junaški vojaki!

Spodnještajerska konjereja. Glede obdarovanja konj v letu 1916 piše glasilo štajerske konjerejske družbe med drugim: „Posebno omeniti je delovanje zgornjeradgonske zadruge, kateri se je posrečilo, povzdigniti na izredno visoko stopinjo konjerejo v tem okraju, to pa v neverjetno kratkem času. Tudi druge spodnještajerske okraje omenja imenovano glasilo prav laskavo. O uspehih obdarovanja konj na Spodnjem Štajerskem piše list potem tako-le: „Prignalo se je pred komisijo za obdarovanje v 20 postajah obdarovanja v celem 358 kobil s sesajočimi žrebeti, 323 mladih kobil, 310 dvehletnih in 241 enoletnih žrebic in 23 enoletnih žrebčkov, skupaj 1255 konj. Obdarovanih je bilo 832 konjev s skupno

Kraljevski grad v Budimpešti.

Die Hofburg in Budapest

si mogoča kupula. Od notranjih prostorov velikanske te palače dvorane sv. Štefana, Carvin-dvorana in Habsburška dvorana.

Z ozirom na bližnje slavnosti kronanja novega cesarja Karla kot ogrskega kralja, prinašamo sliko dvornega kraljevskega grada (Hofburg) v Budimpešti. Krasni ta grad bil je v času velike cesarice Marije Terezije zgrajen od znamenitega mojstra Hillebranda. V zadnjih letih je bil po načrtih Ybla popolnoma pregrajen in predružačen. Proti Donavi ležeča fronta grada je bila za več kot polovico podaljšana; srednjo poslopje krasno posebej imenitne

Kdor svojih kurjih očes ne odstrani, mu je vsaka pot muka ter slabi z bolečino tudi celo telo. 502

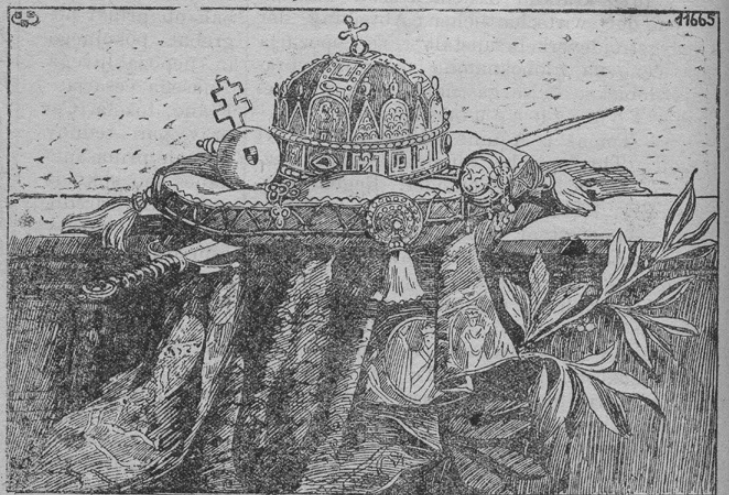
Bolečin prosta odstranitev kurjih očes

je za vsakogar, ki jih ima, prava blagodat. Nikoli ne moremo dovolj svariti pred izrezavanjem kurjih očes. Lahko vrežemo pregloboko, ne da bi to opazili, noga je vedno izpostavljena prahu in nesnagi, to pride v rano in nešteto slučajev krvnega zastrupljenja s smrtnim izidom se je na ta način že zgodilo. Kurja očesa se dajo brez noža lahko, zanesljivo in hitro odstraniti s Fellerjevimi turistovskim obličjem z znamko „Elsa“. Obličje za kurja očesa, cena 1 krono, v škatljah 2 kroni, ali Fellerjeva turistovska tinktura z znamko „Elsa“ (tekoča tinktura za kurja očesa, cena 2 kroni). Tisoči turistov, orožnikov, pismonoš, vojakov, kmetov in dam, ki nosijo ozke čevlje, kakor tudi vsi, ki so ga rabili, ga priporočajo kot sredstvo, ki najhitreje in zanesljivo odstrani kurja očesa. Dočim odstrani večina drugih sredstev zoper kurja očesa, kakor tudi izrezavanje, piljenje itd. samo gornji del kurjih očes, korenino pa puste, tako da kurja očesa hitro zopet zrastejo, odstranijo prej imenovani izdelki kurja očesa popolnoma s korenino vred. Oba izdelka kakor tudi prašek proti potanju telesa in nog (cena 1 krono) — se naroči pri E. V. Fellerju, lekarnarju, Stubica, Elsa-trg št. 241 (Hrvatsko).

Ogrska krona in kraljevske insignije.

V kratkem se izvrši kronanje našega cesarja Karla I. in njegove soproge cesarice Cite po ogrskem obredu. S kronanjem bodo zvezane seveda velikanske slavnosti, kakor je to na Ogrskem običajno.

Prinašamo danes sliko ogrske krome s križcem sv. Štefana; poleg krome se vidi ostale kraljevske insignije, državno jabolko, žezlo, državni kraljevski meč itd. Ogrji so seveda izredno ponosni na dragocene te insignije svojega kralja, ki bo nosil ime Karla IV.

Die heilige Krone und die königlichen Insignien von Ungarn

ponosni na dragocene te insignije svojega kralja, ki bo nosil ime Karla IV.